

GORRISSON FEDERSPIEL KIERKEGAARD

ANEL KIERKEGAARD
HERRMAN FEDERSPIEL
ARNE BIERREKUND
JORN ANKER THOMSEN
HENRIK LIND
JAN ERIK SVENSSON
KLAUS SOGAARD
NIELS HERRING
FINN MOLLER
ANNE BERGITTE GAMMELJORD
SOREN BRUUN
LARS GRONGAARD
MICHAEL MEYER
ALEX LAUDROP
MICHAEL STEEN JENSEN
PETER SJOGREEN
PETER APPEL
HENRIK THOUBER
JANNE GLESEL
OLE HORSFELDT
HANS PETER JORGENSEN

TOMAS HAAGEN JENSEN
MORTEN SKJONNEMAND
SOREN FOGH
LASSE A. S. CHRISTENSEN
LOTTE ESKENSE
JACOB S. ORNDREUP
J. SKAADSTRUP ANDERSEN
CHRISTIAN ALSOE
HENRIETTE GERNA
SOREN STEHR
OLAF C. EHRENSKJOLD
NIELS BANG SORENSEN
RIKKE SCHIOTT PETERSEN
MARTIN ANDRE DITTMER
MORTEN L. JAKOBSEN
BO HOLSE
JENS V. MATHIASSEN
JACOB SAND
CAMILLA C. COLLET
MORTEN NYBOM BETH
ANDERS P. CHRISTOFFERSEN

TOBIAS LINDE
LONE VOGT STARRIS
HELE BOGELUND JENSEN
NINA WEDSTED
KASPAR BASTIAN
CHRISTINA MUNCK
PETER NORTVED
ANNE KIRKEGAARD
LOTTE GEORGI MOHRITZEN
MARTIN KASTEN
LISBETH KRENK
METTE ROSHOLM
NICOLAI HESGAARD
TRINE G. BIELLEFELDT
CHARLOTTE HANV LASTREIN
MARIA BARDRAM
NICOLAI THORSTED
NIELS JORN FRIBORG
JENS S. BRUUN
JACOB MOLLER DIRKSEN

CHARLOTTE F. ANDREASEN
MARIE LOUISE MOLTKE LETH
LOISA NYGAARD
JOHN SOMMER SCHMIDT
LOUISE WISBECH HULTMANN
MICHAEL WEPP OLSEN
TANJA BILCHELDT JOHNSEN
ANDERS ORJAN JENSEN
CLAUS JESPERSEN
ANNE QVORTRUP
LOTTE BAY GABELGAARD
ZELMA GRANHOLM LETH
CHRISTOFFER FODE
ANNE SOPHIE FRIIS
KENNETH KVISTGAARD AAHOLM
MARGIT ROKDAM
BITTEN THORGAARD SORENSEN
HENRIK WESTERMANN JORGENSEN
TINA HEBBING
LISBETH POULSEN

IRENE LARSEN
ASTRID NORGAARD FRIIS
CHRISTIAN DAMGAARD LUNDE
PETER BJERRE BOYSTRUP
PIA JEE SKOV EILERTSEN
MICHAEL ELOF NIELSEN
ANDERS AAMAND
KATRINE ILUM LARSEN
PETER JUSTESEN
JESPER LENTZ NIELSEN
ALICE FOLKER
SUSANNE KIER
TANJA HATTENS
CHRISTIAN VILSTRUP HANSEN
MIKKEL BACH JENSEN
RASMUS PETER LARSEN
CHRISTIAN FLEISCHER CHRISTIANSEN
SINE DAH. CHRISTENSEN
MARIA MARLOTH HENZE
MARIE LOUISE SODERBERG

Pressenævnet

Gyldenløvsgade 11, 4.

1600 København V

29. april 2008

761388 JO/jo
jo@gfklaw.dk
787080-1

Klage over DR's afgørelse af 3. april 2008 vedrørende DR's udsendelse "21 søndag" den 10. februar 2008

Som advokat for Københavns Kommunes Socialforvaltning skal jeg herved på vegne af min klient, jf. medieansvarsloven § 34, stk. 3 og § 40, stk. 1, indgive klage til Pressenævnet over:

- 1) Danmarks Radios (DR) afgørelse af 3. april 2008, der vedlægges som **bilag 1**, vedrørende DR's udsendelse "21 søndag" bragt den 10. februar 2008, idet indholdet af udsendelsen bl.a. strider mod god presseskik, samt
- 2) over DR's afslag på genmæle, jf. DR's afgørelse vedlagt som bilag 1.

Københavns Kommunes klage til DR af 6. marts 2008 vedlægges som **bilag 2**.

Det gøres gældende:

at DR's visning af optagelserne optaget med skjult kamera er i strid med punkt B1 i de vejledende regler for god presseskik, idet den samfundsmæssige interesse ved at vise de pågældende optagelser ikke overstiger min klients, beboernes eller medarbejdernes ret til beskyttelse, ligesom visningen er i strid med straffelovens §§ 264 a og d,

GORRISEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

at min klient ikke fik lejlighed til at kommentere på den speak, der blev anvendt i programmet forud for at udsendelsen blev bragt, hvilket er i strid med punkt A3 i de vejledende regler for god presseskik, samt

at udsagnene om "*systematisk*" "*overmedicinering*" "*i strid med alle regler*" er usande og ikke dokumenterede og strider mod punkt A1 i de vejledende regler for god presseskik samt straffelovens § 267, og i øvrigt ikke kan anses for straffri efter § 269.

1. Brug af optagelser foretaget med skjult kamera

Udsendelsens første del om "*overmedicinering*" indeholder en række optagelser med skjult kamera af såvel beboere som medarbejdere på Bocentret Ringbo. Optagelserne er optaget uden nogen form for forudgående eller efterfølgende samtykke fra beboere, medarbejdere eller Københavns Kommune, jf. herved udtrykkeligt Københavns Kommunes brev af 8. februar 2008, som DR modtog inden udsendelsen blev bragt, og som er vedlagt som **bilag 3**.

Det er korrekt som anført af DR side 14 – 15 i afgørelsen af 3. april 2008, at optagelserne foretaget med skjult kamera blev forevist for Socialforvaltningen samt for medarbejderne på Bocentret Ringbo og for visse af beboerne d. 8. februar 2008. Helt centralt er dog i den forbindelse, at der ikke i forbindelse med denne visning var lagt "*speak*" indover optagelserne. Ingen af de personer, der fik forevist optagelserne, havde således lejlighed til at forholde sig til den iscenesættelse eller stemning, som speaken danner fundamentet for og således skaber, ligesom ingen af disse personer havde mulighed for at udtale sig om den anvendte speak og rigtigheden af de udsagn, som fremsættes. Dette er i strid med god presseskik, jf. punkt A3 i de vejledende regler om god presseskik.

Det er ikke korrekt, jf. DR's afgørelse side 14, at de skjulte optagelser dokumenterer de påstande, der fremføres i speaken om systematisk og ulovlig "*overmedicinering*". Som nævnt i Københavns Kommunes klage til DR, jf. side 4, viser optagelserne nogle samtaler mellem beboere og medarbejdere og mellem medarbejdere indbyrdes og giver en fornemmelse af, hvordan udlevering af lægemidler kan foregå. Som det også vil fremgå nedenfor under afsnit 2, giver optagelserne intet belæg for at hævde, at der på Ringbo foregår "*overmedicinering*" endsige foregår "*systematisk*" "*overmedicinering*" "*i strid med alle regler*". De enkelte beboeres læger har ordineret medicin til de pågældende og udskrevet recepter. Medarbejderne på Ringbo har alene udleveret medicin efter anvisninger i beboernes recepter, der som nævnt er udskrevet af den enkelte beboers læge. Medarbejderne har ikke – hvilket således heller ikke er dokumenteret ved optagelserne – systematisk udleveret lægemidler til beboerne uden for de rammer, der er udstukket af lægerne i recepterne eller overskredet doseringer angivet i lægernes ordination.

Optagelserne tjener i realiteten alene til at skabe en stemning og en baggrund for den ukorrekte speak og således ikke til at dokumentere forhold af samfundsmæssig relevans. Som det fremgår af min klients klage til DR, nederst side 4 og 5 har brugen af skjult kamera og visningen af de foretagne optagelser været særdeles skadende og krænkende, uanset at identiteten af beboere og medarbejdere i et vist omfang er søgt sløret, for såvel beboere som personale på Ringbo og har navnlig i forhold til beboerne haft store psykiske omkostninger. Henset til optagelsernes skadevirkning, kan det ikke anses for proportionalt at udstille hverken medarbejdere eller beboere som sket, og DR har derfor ikke været berettiget – heller ikke ud fra hensyn til samfundsmæssige interesser – til at vise de pågældende optagelser, der må anses som unødvendige og udtryk for klare straffelovsovertrædelser, jf. herved straffelovens §§ 264 a og d, samt i strid med punkt B1 i de vejledende regler for god presse-skik

2. Urigtige og krænkende udsagn

Som det også fremgår af Københavns Kommunes klage side 1 og 2 indledes udsendelsens første del om påstået *“overmedicinering”* på Bocentret Ringbo med følgende speak fra Reimer Bo Christensen:

“Vi har gennem et halvt år haft en reporter ansat. Med skjult kamera dokumenterer hun nu hvordan de psykisk syge systematisk og i strid med alle regler bliver overmedicineret med stærk nerve- og sovemedicin, en overmedicinering, der kan være direkte livsfarlig” (fremhævet her).

Kort efter anfører fortælleren følgende:

“Vi er blevet tippet om, at beboerne systematisk bliver overmedicineret med stærk nerve- og sovemedicin, og vi beslutter os nu for at undersøge den påstand” (fremhævet her).

Senere (efter det korte interview med Anette Gjerris fra Region Hovedstadens Psykiatri) anfører fortælleren:

“Brugen af stærk nerve- og sovemedicin på Ringbo er altså i klar strid med Sundhedsstyrelsens vejledning, som bostederne ellers er forpligtede til at overholde” (fremhævet her).

Hvis der ses bort fra de enkeltstående tilfælde af fejlagtige udleveringer af medicin, der omtales i udsendelsens anden del, og som er irrelevante i forhold til diskussionen om, hvorvidt der sker *“overmedicinering”*, savner det grundlag at hævde, at beboerne på Ringbo *“systematiske og i strid med alle regler bliver overmedicinerede”*. Disse udtalelser dokumenteres

GORRISSEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

ikke ved optagelserne, og der er heller ikke i øvrigt grundlag for deres fremsættelse. Udsagnene er derfor særdeles krænkende overfor såvel beboerne som medarbejderne på Ringbo.

Receptpligtige lægemidler ordineres af den enkelte beboers læge. Dette gælder generelt, men i særdeleshed i relation til afhængighedsskabende lægemidler, jf. i denne forbindelse også de særlige regler i §§ 35ff. i lov om autorisation af sundhedspersoner og § 157 i sundhedsloven. Det er lægens opgave at sikre, at ordination sker i overensstemmelse med reglerne, herunder Sundhedsstyrelsens vejledning fra juni 2007 om ordination af afhængighedsskabende lægemidler og om substitutionsbehandling af personer med opioidafhængighed.

Som også nævnt ovenfor, har medarbejderne alene fulgt de anvisninger i recepterne, som er udskrevet af den enkelte beboers læge. Medarbejderne har ikke – hvilket således heller ikke er dokumenteret ved optagelserne – systematisk udleveret lægemidler til beboerne uden for de rammer, der er udstukket af lægerne i recepterne eller overskredet doseringer angivet i lægernes ordination.

Optagelserne med den tilhørende speak, jf. citaterne ovenfor, insinuerer, at de enkelte medarbejdere har valgfrihed i deres ordination af medicin og således bevidst, *”systematisk”* og *”i strid med alle regler”* vælger, at *”overmedicinere”* beboerne på Ringbo. Denne iscenesættelse og ufuldstændige og mangelfulde fremlæggelse af de faktiske forhold omkring lægernes ansvar for medicinordination, er unødvendig og yderst krænkende for såvel medarbejdere som beboere.

De faktuelle kendsgerninger, som DR henviser til i afgørelsen af 3. april 2008, side 3 og 4, retfærdiggør heller ikke den speak, der anvendes i udsendelsen og dokumenterer i øvrigt ikke, at medarbejderne – hvilket udsendelsen lægger op til – har foretaget overmedicinering.

Henset til at medarbejderne på Ringbo ikke har foretaget overmedicinering af beboerne, er det selvsagt også forkert og uden grundlag, når det i speaken angives, at der har været tale om *”systematisk”* *”overmedicinering”*. Brugen af ordet *”systematisk”* antyder, at den påståede *”overmedicinering”* sker bevidst, ikke alene i det enkelte tilfælde, men generelt på baggrund af en nærmere defineret plan. Der er intet belæg for en sådan antydning, der i sig selv må anses for særdeles krænkende overfor medarbejderne og Københavns Kommune.

Det skal betragtes som et skærpende moment, at det i programmet anføres, at den påståede *”overmedicinering”* *”kan være direkte livsfarlig”*, hvorved DR sætter medarbejderne på Ringbo under anklage for bevist at bringe beboernes liv i fare.

GORRISSEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

I øvrigt bemærkes, at det er uden betydning, jf. DR's afgørelse side 3, at Københavns Kommune ikke er vidende om, hvilke tips DR og DR's eksterne producent modtager eller, hvad indholdet af sådanne henvendelser er. Det afgørende i den sammenhæng er, at udsagnene indeholdt i speaken ikke er korrekte.

For så vidt angår Sundhedsstyrelsens vejledning er denne udstedt dels til læger og vedrører tolkning af lægernes forpligtelse til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed i relation til ordination og anvendelse af afhængighedsskabende lægemidler og dels til kommunerne og vedrører kommuners ansvar for den samlede substitutionsbehandling af opioidafhængige, jf. vejledningens indledning under punkt 1.

Derfor er det ikke korrekt, når det i programmets speak anføres, at *"bostederne [...] er forpligtede til at overholde"* vejledningen. Sundhedsstyrelsens vejledning er rettet mod læger i Danmark, og det er lægerne, der som led i ordination af afhængighedsskabende lægemidler skal sikre, at ordination af lægemidler sker i overensstemmelse med reglerne og herunder Sundhedsstyrelsens vejledning. Medarbejderne på Ringbo udleverer medicin indenfor de rammer, som lægerne har udstukket i udstedte recepter – på samme måde som en apoteker.

Lægernes opgaver er noget forenklet undersøgelse, diagnosticering, behandling og ordination af lægemidler, hvilke opgaver ikke er delegeret eller kan delegeres til medarbejderne på Ringbo. Medarbejderne administrerer alene udleveringen af medicinen på vegne af lægerne svarende til en form for apotekerfunktion, hvilken udlevering sædvanligvis ikke er en lægelig opgave. Det er derfor ikke korrekt, jf. DR's afgørelse side 11, at lægerne har delegeret deres opgaver, og det er derfor heller ikke korrekt, når det i programmets speak anføres at medarbejdere på Ringbo har handlet *"i strid med alle regler"* eller *"i klar strid med Sundhedsstyrelsens vejledning"*.

Det er heller ikke korrekt, jf. DR's afgørelse side 11, at Ringbo har tilknyttet psykiatriske læger, som er en integreret del af ydelser og faciliteter på bostedet. De psykiatriske læger er ansat under Region Hovedstaden og ikke af Københavns Kommune, og udøver på bostedet Ringbo ambulante behandling til beboerne på stedet. Københavns Kommunes medarbejders ansvar er i den sammenhæng at fungere som lægens medhjælp og give beboeren medicin i overensstemmelse med lægens ordination.

Som det fremgår af ovenstående, er udsagnene indeholdt i udsendelsens speak om *"systematisk"* *"overmedicinering"* *"i strid med alle regler"* ukorrekte og ikke dokumenterede. Anvendelsen af disse udsagn strider mod straffelovens § 267, og kan ikke anses for straffri ef-

ter § 269. De pågældende udsagn er tillige i strid med god presseskik, jf. de vejledende regler for god presseskik punkt A.1.

3. Sammenfatning

Hverken hensynet til ytringsfriheden eller den samfundsmæssige interesse i at dokumentere medicinering af beboere på psykiatriske institutioner berettiger anvendelsen af udsagnene om *“systematisk” “overmedicinering” “i strid med alle regler”*.

Som også nævnt i Københavns Kommunes klage side 4 skal udsendelsen dokumentere systematisk og ulovlig overmedicinering, og der kan meget vel være behov for en debat om lægernes ordinationspraksis i relation til afhængighedsskabende lægemidler, herunder ordinationspraksis overfor beboere på psykiatriske institutioner og spørgsmålet om hvorvidt denne praksis er i overensstemmelse med Sundhedsstyrelsens vejledning. Udsendelsen undersøger imidlertid i realiteten ikke denne praksis. I stedet kritiserer udsendelsen den praktiske udlevering, som finder sted på Ringbo, uanset at denne udlevering som nævnt må antages at være sket i overensstemmelse med de rammer, som udstikkes i recepterne. Udsendelsen gør således medarbejderne på Ringbo til *“syndebukke”*, uanset at det ville have været mere relevant at fokusere på de ordinerende læger, såfremt man mener, at der er grundlag for kritik. Hertil kommer, at de viste optagelser notorisk ikke kan anvendes til dokumentation af speaken, idet indholdet af speaken ikke er korrekt. Allerede af denne grund burde optagelserne ikke have været bragt.

Sammenfattende gøres det gældende:

- at DR's visning af optagelserne optaget med skjult kamera er i strid med punkt B1 i de vejledende regler for god presseskik, idet den samfundsmæssige interesse ved at vise de pågældende optagelser ikke overstiger min klients, beboernes eller medarbejdernes ret til beskyttelse, ligesom visningen er i strid med straffelovens §§ 264 a og d,
- at min klient ikke fik lejlighed til at kommentere på den speak, der blev anvendt i programmet forud for at udsendelsen blev bragt, hvilket er i strid med punkt A3 i de vejledende regler for god presseskik, samt
- at udsagnene om *“systematisk” “overmedicinering” “i strid med alle regler”* ikke er dokumenterede og strider mod punkt A1 i de vejledende regler for god presseskik samt straffelovens § 267, og i øvrigt ikke kan anses for straffri efter § 269.

4. Anmodning om genmæle m.v.

På baggrund af synspunkterne ovenfor skal jeg på vegne af min klient anmode om, at DR pålægges af bringe et genmæle i overensstemmelse med medieansvarslovens § 36, hvori det udtrykkeligt tilkendegives,

- 1) at der i udsendelsen vises visse optagelser af beboere på Bocentret Ringbo, som er foretaget med skjult kamera og i strid med god presseskik,
- 2) at der i udsendelsen blev fremsat udokumenterede påstande om, at beboerne på Bocentret Ringbo bliver "systematisk" "overmedicineret" med stærk nerve- og sovemedicin, samt
- 3) at der ikke er dokumentation for at udleveringen af lægemidler på Bocentret Ringbo sker i uoverensstemmelse med de recepter, som beboernes læger udskriver.

Jeg skal anmode om, at genmælet formuleres efter nærmere drøftelse mellem DR og Københavns Kommune.

5. Anmodning om offentliggørelse af kendelse

På vegne af min klient skal jeg anmode Pressenævnet om, at DR, jf. medieansvarsloven § 49, pålægges at offentliggøre Pressenævnets kendelse, såfremt Københavns Kommune får helt eller delvist medhold i nærværende klage.

Kopi af nærværende klage med bilag er fremsendt til DR.

Med venlig hilsen

Jacob Ørndrup

Bilag:

Bilag 1: DR's afgørelse af 3. april 2008.

GØRRISSEN FEDERSPIEL KIERKEGAARD

Bilag 2: Københavns Kommunes klage af 6. marts 2008 til DR med bilag 1-3.

Bilag 3: Københavns Kommunes brev af 8. februar 2008

Københavns Kommune
Socialforvaltningen
Bernstorffgade 17, 3
1592 København V.

DR
Emil Holms Kanal 20
DK-0999 København C
www.dr.dk

D +45 3520 3999
E naj@dr.dk

J.nr. 08/00284
3. april 2008

**Vedr.: Klage fra Københavns Kommune over indslag i 21
Søndag sendt den 10. februar 2008 på DR1.**

Københavns Kommune har i brev af 6. marts 2008 klaget til DR over DRs indslag bragt den 10. februar 2008 i "21 Søndag" om medicinering af psykisk syge på Bocentret Ringbo i Bagsværd.

Københavns Kommune anfører en række forhold, som man ønsker at gøre indsigelse mod, idet skrivelsen må forstås som en indsigelse angående overholdelse af god presseskik samt en anmodning om, at DR berigtiger faktuelle fejl, jf. i øvrigt reglerne om genmæle.

Klagen synes alene at angå den del af TV-programmet, som omhandler og dokumenterer overmedicinering. For så vidt angår de dele af DRs udsendelse som påviser alvorlige fejl og mangelfuld registre-

ring og indberetning af samme, skal det bemærkes, at Københavns Kommunes henvendelse ikke ses at indeholde indvendinger herimod.

DR forholder sig i det følgende til Københavns Kommunes konkrete indsigelser.

1. Urigtige og krænkende udsagn

a. Klager finder ikke, at der er belæg for studieværtens formuleringer:

"Vi har gennem et halvt år haft en reporter ansat. Med skjult kamera dokumenterer hun nu, hvordan de psykisk syge systematisk og i strid med alle regler bliver overmedicineret med stærk nerve- og sovemedicin. En overmedicinering, der kan være direkte livsfarlig."

"Vi er blevet tippet om, at beboerne systematisk bliver overmedicineret med stærk nerve og sovemedicin, og vi beslutter os nu for at undersøge den påstand."

DRs svar:

Det bemærkes for en ordens skyld, at klager ikke er vidende om, hvilke tips DR og DRs eksterne producent modtager og ej heller indholdet af sådanne henvendelser fra kilder. I det konkrete tilfælde refereres en henvendelse fra en seer, og seerens udsagn benævnes endda i udsendelsen som en påstand.

Påstanden bliver i udsendelsen efterfølgende underbygget og dokumenteret i de indslag og interviews, der følger studieværtens indle-

dende oplæg og introduktion. Blandt andet fremgår følgende faktuelle kendsgerninger i indslagene:

- Syv ud af 13 beboere i et tilfældigt hus på Bostedet Ringbo har fået sove og nervemedicin i længere tid end de fire uger, som i henhold til Sundhedsstyrelsens kan accepteres.
- Fire af de syv har tilmed fået den stærke medicin i mere end et år, selvom Sundhedsstyrelsen regler angiver maksimalperioden på fire uger.
- Flere af de beboere, der får stærk sove og nervemedicin, får samtidigt også antipsykotiske lægemidler, hvilken kombination kan medføre direkte livsfare for patienten.
- Præsenteret for disse tal og forhold vurderer en ledende læge fra Sundhedsstyrelsen situationen som urimelig i DRs udsendelse
- Adskillige medarbejdere på Ringbo oplyser selv overfor DRs journalist, at der er store problemer med mængden af medicin. Optagelser med skjult kamera dokumenterer, at såvel menige som ledende medarbejdere i ovennævnte hus er klar over, at Sundhedsstyrelsen regler brydes og at nogle beboere får for meget medicin.
- Bostedet Ringbos leder Anni Jørgensen, Københavns Kommune interviewes i studiet umiddelbart efter de formuleringer, der nu klages over, er fremsat. Hun gives gentagne muligheder for at kommentere problemstillingerne, herunder at gå i rette med dels indslaget som helhed – dels de konkrete formuleringer, hvilket hun imidlertid ikke gør. Tværtimod erkender Københavns Kommunes repræsentant, at noget bør ændres, som det bl.a. fremgår af følgende citat fra programmet:

Vært spørger: *"Men hvis medarbejderne har fået den opfattelse, at det næsten er en bolchebutik, hvor man deler frit ud, så er der vel et eller andet galt på dit bosted?"*

Forstander: *"Jeg tænker.. det synes jeg da også var beklageligt at høre. Det tænker jeg.. Jeg må sige min grundholdning er da også, at man skal bruge så lidt medicin som overhovedet muligt. Og jeg tænker når jeg hører det, så tænker jeg, at vi må have noget i gang.. Vi må have noget udvikling i gang, hvor vi går ind lokalt og taler om brugen af medicin og eventuelt alternativer. Vi må også inddrage de psykiatriske konsulenter, som vi jo samarbejder med."*

- Københavns Kommunes socialborgmester interviewes direkte umiddelbart efter indslagene, som Københavns Kommune nu klager over. Han finder ikke anledning til at kritisere indslag eller dokumentation. Endvidere interviewes han direkte om samme sag dagen efter, mandag den 11. februar 2008 i TV-Avisen. Heller ikke her betvivler han dokumentationen for historien.

En lang række repræsentanter for Københavns Kommune, herunder Anni Jørgensen, forstander på Ringbo, Jens Elmelund, vicedirektør i Københavns Kommunes socialforvaltning, Lars Gregersen, kontorchef i Københavns Kommunes socialforvaltning, Niels Groth, pressemedarbejder i Københavns Kommunes socialforvaltning, Elisabeth Hytten, tilsyn og kvalitet i Københavns Kommune, Birgit Kuhberg, personalekontoret i Københavns Kommune, Henrik Denker, personalechef i Københavns Kommune og Eva Stokbrø, vicekontorchef i Københavns Kommunes socialforvaltning fik forevist de centrale optagelser fredag den 8. februar 2008, hvor kommunen endvidere var repræsenteret af en ekstern advokat. Såvel Københavns Kommunes kommunikationsrådgiver som

lederen af Ringbo blev forevist det endelige indslag søndag sidst på eftermiddagen, og havde således yderligere tid og lejlighed til at gøre sig overvejelser om indslaget.

b. Københavns Kommune gør gældende, at der ikke er belæg for udsagnet: *"Brugen af stærk nerve- og sovemedicin på Ringbo er altså i klar strid med Sundhedsstyrelsens vejledning, som bostederne ellers er forpligtigede til at overholde."*

Klager lægger i denne sammenhæng vægt på, at der ifølge klager ikke er udleveret medicin i strid med de rammer, som udstikkes i recepterne.

DRs svar:

Det kan indledningsvis slås fast, at udsendelsen ikke beskæftiger sig med recepterne for de store mængder medicin, der udleveres på Ringbo. Recepterne er hverken væsentlige eller afgørende for den dokumentation af de faktiske forhold på bostedet som fremlægges og præsenteres i 21 Søndag. Indslagene dokumenterer, hvordan der i praksis i dagligdagen på Ringbo uddeles medicin til de psykisk syge beboere. Denne virkelighed sammenholdes med de regler og vejledninger, som Sundhedsstyrelsen har udstukket for brugen af denne medicin. På denne baggrund må det utvetydigt stå klart, at det kan konkluderes, at mængden af medicin på Ringbo, som illustreret ved de givne eksempler fra journalistens vagter på institutionen, er i klar strid med Sundhedsstyrelsens regelsæt og vejledning, samt at DR i nyhedsformidlingen er berettiget til at fremdrage dette på en markant måde.

Følgende uddrag af regelsættet kan nævnes:

Mange patienter er gennem årene blevet afhængige ved ukritisk behandling med opioider, benzodiazepiner m.v. For at undgå afhængighed bør lægen, inden behandling med afhængighedsskabende lægemidler indledes, sammen med patienten lægge en behandlingsplan, hvoraf det bl.a. fremgår, hvilken effekt, hvilke bivirkninger m.v. der forventes af behandlingen, og hvor lang tid behandlingen forventes at vare. (...)

4.1.1 Særligt ved søvnløshed

Indledning af en behandling med benzodiazepiner mod søvnløshed, bør som hovedregel kun ske i tilfælde, som belaster patienten alvorligt, og hvor tilstanden ikke er tilgængelig for anden form for behandling. Sovemidlerne bør kun bruges i 1-2 uger, og lægen bør kun ordinere en mængde svarende hertil, hvorefter situationen og den medicinske behandling bør vurderes på ny. (...)

4.1.2 Særligt ved angsttilstande

Benzodiazepiner bør kun ordineres, hvor den sygelige tilstand kan betragtes som belastende, alvorlig og af en vis varighed, samt ikke tilgængelig for anden, evt. non-medikamentel behandling. Det skal dreje sig om velbeskrevne angstsyndromer eller beslægtede tilstande, hvis forløb bør følges løbende og konsekvent under behandlingen. Det er vigtigt, at benzodiazepiner ikke bruges kritikløst mod stress, kriser eller bekymring over almenmenneskelige problemer. For så vidt angår benzodiazepiner som angstdæmpende behandling, bør man stræbe efter en behandlingsperiode på ca. 4 uger. Herefter bør tilstanden vurderes på ny. Hos patienter i antipsykotisk behandling skal man være opmærksom på, at det kan være risikabelt at kombinere 2. generations antipsykotiske lægemidler (primært clozapin og clozapinlignende præparater som olanzapin og quetiapin) med benzodiazepiner, hvorfor denne kombination almindeligvis bør undgås (...)

DR finder på ovenstående baggrund, at de af klager kritiserede udsagn er korrekte og tilstrækkeligt dokumenterede i overensstemmelse med sædvanlig praksis for journalistisk formidling, hvorfor Københavns Kommunes anmodning om berigtigelse/genmæle må afvises på det foreliggende grundlag.

c. Københavns Kommune gør gældende, at der ikke er belæg for brug af formuleringen *"systematisk overmedicinering"*.

DRs svar:

Scener og klip optaget med skjult kamera på Bostedet Ringbo dokumenterer, at medicineringen har en sådan karakter, at den kan kategoriseres som systematisk og overdreven. Dels på grund af de faktiske forhold på stedet sammenholdt med Sundhedsstyrelsens regler (jf. ovenfor pkt. 2), dels fordi adskillige såvel menige medarbejdere som ledende personaler på optagelserne af sig selv beskriver medicinen som såvel forkert, for langvarig og som alt for omfangsrig. Af enkelte medarbejder-citater fra udsendelsen kan som eksempler nævnes:

"Hun får alt for meget medicin",

"Nogle gange der er det sgu en bolche forretning",

"Hvis det er helt rigtigt så mange af dem, skal du give i højst en måned, så skal man faktisk tage det væk. De får det i årevis".

Journalist: *"Har vores beboere fået det i årevis?"*

Medarbejder: *Mange af dem har.*

Journalist: *Hvorfor?*

Medarbejder: *Fordi de føler de har brug for det.*

De faktuelle omstændigheder i det hus, hvor journalisten var ansat, er som allerede nævnt, at syv ud af de 13 beboere som en helt fast rutine hver eneste dag får stærk sove- og nervemedicin. Nogle af dem endda flere gange om dagen i på forhånd opmålte små medicinæsker. Medicinen burde ifølge Sundhedsstyrelsens vejledning ikke uddeles i mere end 14 dage, men beboerne på Ringbo modtager den som nævnt i meget længere perioder. Selv i tilfælde af, at Sundhedsstyrelsens vejledning alene skal anses som vejledende, og at konkrete patientvurderinger kan begrunde yderligere medicinering, er omfanget af medicineringen udover de grænseværdier der angives i vejledningen så markant, vedvarende og procentuelt fordelt på så mange patienter, at det i en journalistisk sammenhæng er berettiget at anvende betegnelsen "systematisk overmedicinering".

DR finder på ovenstående baggrund, at de af klager kritiserede udsagn er korrekte og tilstrækkeligt dokumenterede i overensstemmelse med sædvanlig praksis for journalistisk formidling, hvorfor Københavns Kommunes anmodning om berigtigelse/genmæle må afvises på det foreliggende grundlag, idet der tillige henvises til journalistens offentliggjorte dagbog med yderligere dokumentation.

d. Klager finder det "udokumenteret og uden at synes nødvendigt i sammenhængen, at det anføres at den påståede overmedicinering kan være direkte livsfarlig".

DRs svar:

Formuleringen, som klager henviser til, er en henvisning til og referat af Sundhedsstyrelsen meddelte standpunkter om de tilfælde, hvor antipsykotiske lægemidler anvendes i kombination med sove- og nervemedicin – som det er tilfældet i forhold til flere konkrete beboere på Ringbo. I en specifik indskærpelse om netop denne problemstilling anfører Sundhedsstyrelsen følgende:

Indskærpelse om at udvise stor forsigtighed ved behandling med antipsykotiske lægemidler i kombination med sove- og nervemedicin

Sundhedsstyrelsen indskærper alle landets læger at udvise stor forsigtighed ved behandling med antipsykotiske lægemidler i kombination med sove- og nervemedicin.

Sundhedsstyrelsen har sammen med Lægemiddelstyrelsen netop afsluttet data bearbejdning på en undersøgelse, hvor der indgik medicinering af knap 15.000 psykotiske patienter. Den endelige udredning forventes at foreligge i uge 49.

Undersøgelsen har givet mistanke om en øget risiko for død ved behandling med antipsykotiske lægemidler i kombination med sove- og nervemedicin

Kontorchef Anne Mette Dons, Sundhedsstyrelsen, er ligeledes interviewet til indslaget, hvor hun bl.a. oplyser følgende:

“Vi indskærpede det, fordi vi fandt, at der rent faktisk også var en dødelighed ved kombinationen af midler mod psykose og så sove- og nervemedicin.”

Desuden gør den ovenfor citerede vejledning om ordination af afhængighedsskabende lægemidler opmærksom på problemet. Heri hedder det bl.a.:

“Hos patienter i antipsykotisk behandling skal man være opmærksom på, at det kan være risikabelt at kombinere 2. generations antipsykotiske lægemidler (primært clozapin og clozapinlignende præparater som olanzapin og quetiapin) med benzodiazepiner, hvorfor denne kombination almindeligvis bør undgås.”

DR finder på ovenstående baggrund, at de af klager kritiserede udsagn er korrekte og tilstrækkeligt dokumenterede i overensstemmelse med sædvanlig praksis for journalistisk formidling, hvorfor Københavns Kommunes anmodning om berigtigelse/genmæle må afvises på det foreliggende grundlag

e. Københavns Kommune gør gældende, at det er urigtigt, når indslagene anfører, at Sundhedsstyrelsens vejledning er rettet mod psykiatriske bosteder, og at “bostederne er forpligtigede til at overholde vejledningen”.

DRs svar:

Det nævnes på intet tidspunkt i udsendelsen, som klager hævder, at vejledningen er specielt rettet mod bosteder som Ringbo. Det fremgår af vejledningen, at den er adresseret til landets læger m.fl, hvilket er helt i overensstemmelse med hvad der oplyses i indslagene, og vejledningen finder således tillige anvendelse på Ringbo, jf. herved:

- Vejledningen skal beskytte de psykiatriske patienter, altså også beboerne på Ringbo

- Ringbo har tilknyttet læger, som er en integreret del af ydelser og faciliteter på bostedet, og dermed skal vejledningen også overholdes der
- Lægerne kan delegere opgaver til medarbejderne, hvilket helt konkret sker i forbindelse med uddeling af pn-medicin på Ringbo, som netop uddeles af medarbejderne. Pn-medicinen er for flere beboere også stærk sove- og nervemedicin.

Det skal endvidere nævnes, at såvel Sundhedsstyrelsen som Region Hovedstaden har bekræftet overfor DR, at omtalte vejledning er gældende for Bostedet Ringbo.

DR finder på ovenstående baggrund, at der er fornøden dækning for det af klager kritiserede udsagn, som er i overensstemmelse med sædvanlig praksis for journalistisk formidling, hvorfor Københavns Kommunes anmodning om berigtigelse/genmæle må afvises på det foreliggende grundlag.

f. Københavns Kommune gør gældende, at de afsnit fra Sundhedsstyrelsens vejledning, der refereres i udsendelsen og "...som vedrører benzodiazepiner og som alene udstikker nogle hovedregler, giver ikke i sig selv og uden videre grundlag for at hævde, at beboere på Ringbo er blevet overmedicineret – eksempelvis er blevet ordineret benzodiazepiner i for stort omfang og eller for længe."

DRs svar:

Vedrørende omtalte vejledning og dens virke henvises til svar 2, 4 og 5 ovenfor. Som nævnt dokumenterer indslagene i 21 Søndag, at der forekommer forbrug af medicin, som overskrider de i vejledningen fastsatte grænser. Ydermere fastslår såvel en fremtrædende psykiatrisk overlæge som den øverste ansvarlige for lægerne i Region Hovedstaden på baggrund af DRs dokumentation at forbruget af medicin på bostedet Ringbo er ulovligt. Endvidere bemærkes, at en række ansatte fra Ringbo – såvel menige som ledende medarbejdere – i udsendelsens efterspil har givet udtryk for, at de både kender til overmedicinering på Ringbo og at de finder debatten om netop dette problem væsentlig. Det er derfor godtgjort, at der var fornødent belæg for 21 Søndags anvendelse af ordet overmedicinering ifm Ringbo, hvilket er i overensstemmelse med den virkelighed de psykisk syge beboere har befundet sig i, hvorved bemærkes, at den journalistiske formidling er sædvanlig og i overensstemmelse med de almindelige regler om mediets ret til at redigere tv-udsendelser.

g. Københavns Kommune henviser til, at to parter i sagen, overlæge på Bispebjergs psykiatriske afdeling Poul Erik Carlsen og formand for psykiatrisk selskab Poul Videbech til Nyhedsavisen har udtalt, at de ikke mener, at der er tale om overmedicinering på Ringbo.

DRs svar:

DR er bekendt med de to lægers udlægning af forholdene på Bostedet Ringbo. Men som det er fremgået af såvel indslagene, som af den efterfølgende dækning af sagen i pressen, er en række andre fagpersoner ikke enige med dem. Eksempelvis udtaler overlæge Henrik Rindom i udsendelsen, at i forhold til den konkrete artikel, som næv-

nes af klager, skal det bemærkes, at kontorchef Anne Mette Dons fra Sundhedsstyrelsen i selv samme artikel udtrykker bekymring over de citerede lægers udlægning af den konkrete sag. Dette skal endvidere sammenholdes med, at de pågældende lægers chef udtaler sig modsatrettet i DRs udsendelse, hvilket skete efter, at klager selv havde henvist til, at den pågældende leder var den person, der skulle udtale sig om de lægelige vinkler i forhold til Ringbo.

2. Brugen af skjult kamera

a. Københavns Kommune gør gældende, at DRs brug af skjult kamera til at dokumentere forholdene på bostedet er uberettiget, idet

- A. Beboere, medarbejdere og kommune ikke har givet samtykke til at bringe klippene.
- B. Optagelserne dokumenterer ikke overmedicinering på Ringbo.
- C. Beboere har lidt overlast pga. de skjulte optagelser.

DRs svar:

Ad. A: Det er centralt, at produktionsselskabet i overensstemmelse med Pressenævnets praksis har givet Københavns Kommune, de konkrete medarbejdere og konkrete beboere mulighed for at se samtlige de klip, som var påtænkt til brug i udsendelsen, og samtidig givet udtrykkelig og fri mulighed for at kommentere disse. Der er ikke anmodet om samtykke til at bringe klippene, jf. Pressenævnets praksis, idet bemærkes, at det ikke giver mening at lave undersøgende journalistik med hverken åbent eller skjult kamera, hvis de, der bliver kritiseret, blot kan nægte at give samtykke til, at udsen-

delsen bringes. I et meget omfattende forløb fredag den 8. februar 2008 blev optagelserne forevist, herunder med ret for medarbejderne til at være bistået af deres faglige organisation og en juridisk rådgiver, i praksis repræsentanter fra FOA og/eller LFS sammen med advokat Jesper Langemark og advokatfuldmægtig Simon Hutters. Ved skrivelse af 8. februar fra advokat Langemark blev det meddelt, at fire medarbejdere ønskede, at kommenteringen skulle ske på deres vegne fra en faglig sekretær i FOA. Det bemærkes, at personer som kommenterer skjulte optagelser ikke efterfølgende kan klage over offentliggørelsen af de skjulte optagelser. Vurderingen af optagelserne skal endvidere ses i sammenhæng med, at der skete effektiv stemme- og kropssløring af de medvirkende samt at Pressenævnet i to tidligere kendelser har anerkendt, at påvisning af væsentlige problemer i plejesektoren angående resourcesvage personer er et væsentligt emne, hvor anvendelse af skjult kamera kan være nødvendigt, hvilket efter DRs opfattelse gør sig gældende i relation til de alvorlige problemer på Ringbo, som ikke kunne være afdækket via traditionel reportage, som Københavns Kommune afslog at medvirke til.

Ad. B: Der henvises til ovenstående redegørelse, som klart viser, at udsendelsen dokumenterede over – og fejlmedicinering af beboerne på Ringbo, hvilket er en relevant og væsentlig problemstilling at afdække.

Ad. C: Hverken DR eller produktionsselskabet Bastard Film blev involveret i Københavns Kommune overvejelser angående orientering af beboerne på Ringbo om anvendelsen af skjult kamera på bostedet,

og det er derfor vanskeligt at vurdere hvordan denne orientering er foregået, herunder hvilken påvirkning oplysningen om skjult kamera har haft på den enkelte beboer. Både DR og Bastard Film har offentligt beklaget hvis det har medført yderligere problemer for beboerne. Det fremhæves, at udsendelsens klip var sløret på både billede og lydside på en effektiv måde, således at ingen medvirkende ville kunne genkendes. Hertil kommer, at de tre potentielt medvirkende beboere fredag den 8. februar 2008 efter nærmere aftale med Københavns Kommune og Ringbos ledelse fik lejlighed til at se og kommentere de klip, hvor de selv indgik. To valgte at medvirke ved en sådan præsentation, hvor de var bistået af Ringbos souschef og en tillige sammen med sin fader. Under forløbet blev der ikke udtrykt mishag eller andre indsigelser, tværtimod udtrykte de to beboere letelse over optagelsernes karakter. Efterfølgende er produktionsselskabet blevet kontaktet af en beboer, der udtrykte sin tilfredshed med udsendelsen.

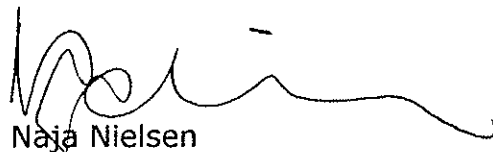
Med hensyn til Københavns Kommunes henvisning til artiklen fra DRs lytter- og seerredaktør, skal DR bemærke at der internt i DR pågår en løbende diskussion af DRs redaktionelle virksomhed, hvilket bl.a. giver sig udtryk i at DR af og til vælger et snævrere spillerum end det fremgår af de presse- og programetiske rammer. Lytter- og seerredaktørens debatindlæg indgår i en fremadrettet debat om de journalistiske arbejdsredskaber og metoder, men skal ikke ses som en vurdering i forhold til medieansvarsloven § 34.

Samlet set finder DR, at offentliggørelsen af slørede optagelser med skjult kamera i den omtalte udsendelse var berettiget og i overensstemmelse med god presseskik.

Afsluttende bemærkninger og samlet vurdering

Samlet set har DR efter min opfattelse ikke tilsidesat god presseskik i denne sag. Såfremt Københavns Kommune er uenig i DRs afgørelse i denne sag, kan der senest fire uger efter at dette svar er kommet frem klages til Pressenævnet, på adressen Pressenævnet, Gyldenløvesgade 11, 4., 1600 København V.

Med venlig hilsen

Naja Nielsen
Redaktionschef

Danmarks Radio
Juridisk og Politisk Sekretariat
DR Byen
Emil Holms Kanal 20
0999 København V

Dato: 6.3. 2008

Sagsnr.: 2008-9403
Dok.nr.: 2008-129568

Klage over DR's udsendelse "21 søndag" den 10. februar 2008

Københavns Kommune indgiver hermed med henvisning til medieansvarsloven § 34, stk. 3, klage over Danmarks Radios (DR) udsendelse "21 søndag" bragt den 10. februar 2008, idet indholdet af udsendelsen efter Københavns Kommunes opfattelse bl.a. strider mod god presseskik.

Udsendelsen angik forholdene på Bocentret Ringbo, som ejes og drives af Københavns Kommune. Udsendelsen vedrørte dermed direkte Københavns Kommune, men kommunen har i øvrigt både ret og pligt til at varetage beboernes og medarbejdernes interesser, jf. i denne forbindelse bl.a. Højesterets dom i UfR 1989.726 H med kommentar i UfR 1990B.32.

Det er i første række Københavns Kommunes synspunkt, (1) at visse udsagn, som anføres i udsendelsens første del, er urigtige og krænkende, og (2) at brugen af optagelser foretaget med skjult kamera i udsendelsens første del er uberettiget.

1. Urigtige og krænkende udsagn

Udsendelsens første del om påstået "overmedicinering" på Ringbo indledes med følgende speak fra Reimer Bo Christensen:

"Vi har gennem et halvt år haft en reporter ansat. Med skjult kamera dokumenterer hun nu hvordan de psykisk syge *systematisk og i strid med alle regler bliver overmedicineret* med stærk nerve- og sovemedicin, en overmedicinering, der kan være direkte livsfarlig" (kursiveret her).

Kort efter anfører fortælleren følgende:

"Vi er blevet tippet om at beboerne *systematisk bliver overmedicineret* med stærk nerve- og sovemedicin, og vi beslutter os nu for at undersøge den påstand" (kursiveret her).

Senere (efter det korte interview med Anette Gjerris) anfører fortælleren:

Direktionen

Bernstorffsgade 17, 3.
1592 København V.

Telefon
33 17 33 17

Direkte telefon
33 17 32 02

Telefax
33 17 32 04

E-mail
Anette.Laigaard@sof.
kk.dk

www.kk.dk

”Brugen af stærk nerve- og sovemedicin på Ringbo er altså *i klar strid med Sundhedsstyrelsens vejledning*, som bostederne ellers er forpligtede til at overholde” (kursiveret her).

Der er efter vor opfattelse intet belæg for disse udsagn, som må anses for urigtige og krænkende overfor såvel beboerne som Københavns Kommune, herunder medarbejderne på Ringbo.

Vi lægger i denne forbindelse vægt på, at der ikke er grundlag for at hævde, at der er blevet udleveret lægemidler til beboerne i strid med de rammer, som udstikkes i recepterne. Der ses i denne forbindelse bort fra de enkeltstående tilfælde af fejlagtige udleveringer, som omtales i udsendelsens anden del, og som ikke er relevante i relation til en diskussion om hvorvidt der sker ”overmedicinering”. Det påstås da ej heller i udsendelsen, at medarbejdere på Ringbo har tilsidesat de rammer, som udstikkes i recepterne, og de forskellige optagelser med skjult kamera dokumenterer ikke, at der er udleveret lægemidler udenfor disse rammer.

Allerede af denne grund er der ikke sket ”overmedicinering”.

Der er så meget desto mindre sket ”systematisk” ”overmedicinering”. Brugen af ordet ”systematisk” antyder i øvrigt, at den påståede ”overmedicinering” sker bevidst, ikke alene i det enkelte tilfælde, men også mere generelt, altså på baggrund af en mere generel plan. Der er ej heller belæg for en sådan antydning, der i sig selv må anses for særdeles krænkende overfor medarbejderne og Københavns Kommune.

Det er efter vor opfattelse et skærpende moment, at det – udokumenteret og uden at det synes nødvendigt i sammenhængen – anføres, at den påståede ”overmedicinering” ”kan være direkte livsfarlig”.

Endvidere er der ikke belæg for udsagnene om, at den påståede ”overmedicinering” er sket ”i strid med alle regler” eller ”i klar strid med Sundhedsstyrelsens vejledning”.

I relation til regelsættet bemærkes, at receptpligtige lægemidler som bekendt ordineres af den enkelte beboers læge. Dette gælder generelt, men i særdeleshed i relation til afhængighedsskabende lægemidler, jf. i denne forbindelse også de særlige regler i §§ 35ff. i lov om autorisation af sundhedspersoner og § 157 i sundhedsloven. Det er således lægens opgave at sikre, at ordination sker i overensstemmelse med reglerne, herunder Sundhedsstyrelsens vejledning fra juni 2007 om ordination af afhængighedsskabende lægemidler og om substitutionsbehandling af personer med opioidafhængighed.

Netop denne vejledning spiller en central rolle i udsendelsen. Vejledningens forside og dele af teksten afbildes i udsendelsen, og der citeres fra vejledningen i udsendelsen.

Udsendelsen nævner imidlertid ikke, at vejledningen er rettet til læger – hvilket for så vidt allerede fremgår af vejledningens forside ("Til landets læger m.fl.") og af vejledningens afsnit 1. Vejledningen er således ikke, ej heller efter sit indhold, rettet mod psykiatriske bosteder, og det er således urigtigt, når det anføres, at "bostederne [...] er forpligtede til at overholde" vejledningen.

Reglerne om ordination af lægemidler, herunder Sundhedsstyrelsens vejledning, er således rettet mod lægerne, ikke mod Ringbo. Allerede af denne grund er der ikke belæg for at anføre eller antyde, at medarbejdere på Ringbo har handlet "i strid med alle regler" eller "i klar strid med Sundhedsstyrelsens vejledning".

I øvrigt bemærkes, at udsendelsen ej heller dokumenterer, at der fra lægeside er sket ordinerings eller "overmedicinering" i strid med reglerne. I udsendelsen fremhæves afsnit 4.1.1 og 4.1.2 fra Sundhedsstyrelsens vejledning, men disse afsnit – som vedrører benzodiazepiner og som alene udstikker nogle hovedregler -, giver ikke i sig selv og ikke uden videre grundlag for at hævde, at beboere på Ringbo er blevet "overmedicineret", eksempelvis er blevet ordineret benzodiazepiner i for stort omfang og/eller for længe.

Udsendelsens første del indeholder således nogle meget markante udsagn, som der intet belæg er for. De pågældende udsagn om "systematisk" "overmedicinering" "i strid med alle regler" må efter vor opfattelse opfattes som usande beskyldninger, som strider mod straffelovens § 267, og som ikke kan anses for straffri efter § 269. De pågældende udsagn er tillige i strid med god presseskik, jf. de vejledende regler for god presseskik punkt A.1.

De ovennævnte synspunkter støttes af formanden for psykiaternes fagforening (DPBO) og overlæge på Bispebjerg Hospitals psykiatriske afdeling, Poul Erik Carlsen, og professor og formanden for Dansk Psykiatrisk selskab, Poul Videbeck, der begge har anført, at der ikke er belæg for at tale om overmedicinering på Ringbo. Der henvises til artikel bragt i Nyhedsavisen den 13. februar 2008, vedlagt som **bilag 1**.

Det bemærkes for en ordens skyld, at hensynet til ytringsfriheden ikke legitimerer de pågældende udsagn. Udsendelsen skal ifølge Reimer Bo Christensens indledende speak dokumentere systematisk og ulovlig "overmedicinering". Udsendelsen undersøger imidlertid i

realiteten ikke lægernes ordinationspraksis i relation til afhængighedsskabende lægemidler, herunder ordinationspraksis overfor beboere på psykiatriske institutioner, og spørgsmålet om hvorvidt denne praksis er i overensstemmelse med Sundhedsstyrelsens vejledning. I stedet kritiserer udsendelsen den praktiske udlevering, som finder sted på Ringbo, uanset at denne udlevering som nævnt må antages at være sket i overensstemmelse med de rammer, som udstikkes i recepterne.

2. Brug af optagelser foretaget med skjult kamera

Udsendelsens første del om "overmedicinering" indeholder en række optagelser med skjult kamera af såvel beboere som medarbejdere på Bocentret. De pågældende optagelser er optaget uden nogen form for forudgående eller efterfølgende samtykke fra beboere, medarbejdere eller Københavns Kommune, jf. herved udtrykkeligt Københavns Kommunes brev af 8. februar 2008, som DR modtog inden udsendelsen blev bragt.

De pågældende optagelser, som altså indgår i udsendelsens første del om "overmedicinering", belyser imidlertid ikke den hypotese om systematisk og ulovlig "overmedicinering", som udsendelsens første del foregiver at undersøge. Optagelserne viser nogle samtaler mellem beboere og medarbejdere og mellem medarbejdere indbyrdes og giver en fornemmelse af hvordan udlevering af lægemidler kan foregå, men optagelserne giver intet belæg for at hævde, at der på Ringbo foregår "overmedicinering" endsige foregår "systematisk" "overmedicinering" "i strid med alle regler".

Optagelserne tjener i realiteten alene til at skabe en stemning - på samme måde som de billeder af tableter, som vises i flere sammenhænge – end til at dokumentere forhold af samfundsmæssig relevans. Under disse omstændigheder er det klagers opfattelse at DR ikke har været berettiget at vise de pågældende optagelser, der må anses som unødvendige og udtryk for klare straffelovsovertrædelser, jf. herved straffelovens §§ 264 a og d.

Hertil kommer, at brugen af skjult kamera og visningen af de foretagne optagelser har virket særdeles skadende og krænkende på såvel beboere som personale på Ringbo. Dette gælder ganske uanset at identiteten af beboere og medarbejdere i et vist omfang er søgt sløret.

Ifølge psykologer ansat på Ringbo har visningen af de skjulte optagelser direkte forårsaget, at én beboer har skåret i sig selv af angst over udsigten til at se sig selv i fjernsynet. En anden beboer er blevet indlagt på en lukket afdeling som følge af det dobbeltspil journalisten har ført. En tredje beboer har erklæret, at vedkommende aldrig igen

kan stole på noget andet menneske, og flere af beboerne har grædt og følt sig afmægtige.

Tre psykologer, to af disse ansat på Ringbo, har som reaktion på udsendelsen skrevet en kronik i Politiken, hvor de forsøger at afdække nogle af de følger, visningen af de skjulte optagelser har haft. Kronikken vedlægges som **bilag 2**.

DR's egen seerredaktør, Jacob Møllerup, har samtidig påpeget en række fejl i udsendelsen og fastslået, at brugen af skjult kamera i den konkrete situation var unødvendig, jf. artiklen "Skjult Kamera på afveje" offentliggjort på DR's hjemmeside den 15. februar 2008. Artiklen vedlægges som **bilag 3**.

Hvad angår medarbejderne er disse blevet udstillet som sydebukke i forbindelse med urigtige påstande om "systematisk" "overmedicinering", uanset at medarbejderne i forbindelse med udlevering af lægemidler til stadighed har holdt sig indenfor de rammer, som udstikkes i recepterne. Som ovenfor nævnt ville det have været mere relevant at fokusere på de ordinerende læger og disse ordinationspraksis, såfremt man mener at der er grundlag for kritik.

Sammenfattende er det Københavns Kommunes opfattelse, at optagelse og udsendelse af optagelserne er sket i strid med straffelovens §§ 264 a og d, og at brugen af optagelserne tillige strider mod punkt B.1 i de vejledende regler for god presseskik.

--oo0oo--

Anmodning om genmæle m.v.

På baggrund af synspunkterne ovenfor anmodes DR i henhold til medieansvarslovens § 36 om at bringe et genmæle, hvori det udtrykkeligt tilkendegives,

- 1) at der i udsendelsen blev fremsat usande påstande om, at beboerne på Bocentret Ringbo bliver "overmedicineret" med stærk nerve- og sovemedicin,
- 2) at udleveringen af lægemidler på Bocentret Ringbo sker i overensstemmelse med de recepter, som beboernes læger

udskriver, og i overensstemmelse med de relevante regler og forskrifter, samt

- 3) at der i udsendelsen vises visse optagelser af beboere på Bocentret Ringbo, som er foretaget med skjult kamera og i strid med god presseskik.

Vi skal anmode om at genmælet formuleres efter nærmere drøftelse mellem DR og Københavns Kommune.

På vegne af Ringbos beboere og medarbejdere skal Københavns Kommune endvidere anmode om at DR

- 1) overfor beboerne anerkender, at indholdet af udsendelsen, herunder brugen af visse optagelser med skjult kamera, er i strid med god presseskik, og at den skete brug af skjult kamera på Ringbo og visningen af optagelser optaget med skjult kamera er udtryk for en overtrædelse af straffelovens §§ 264 a og d,
- 2) overfor beboerne bekræfter, at DR i enhver henseende afstår fra fremover at anvende de optagelser, som er optaget med skjult kamera, herunder råbånd, samt
- 3) bekræfter, at udsendelsen er fjernet fra DR's hjemmeside www.dr.dk.

Vi står selvsagt til rådighed for en drøftelse af hvorledes de ovenfor under 1) og 2) anførte anmodninger kan imødekommes i praksis på en for beboerne tilfredsstillende måde.

Afslutningsvist bemærkes, at Københavns Kommune agter at indbringe sagen for Pressenævnet, såfremt der ikke bringes et fyldestgørende genmæle.

Endvidere bemærkes, at Københavns Kommune vil søge at opnå en for beboerne og kommunen tilfredsstillende løsning af sagen via domstolene, såfremt DR ikke kan imødekomme de øvrige anmodninger, som anføres ovenfor.

Københavns Kommune er i øvrigt nødsaget til at forbeholde sig sin og beboernes retsstilling i enhver henseende i anledning af udsendelsen, herunder bl.a. retten til at rejse krav om erstatning og godtgørelse for tort.

Venlig hilsen

Anette Laigaard

Bilag:

Bilag 1: ”Psykiatere angriber DR-dokumentar om bocenteret Ringbo” af Laurits Nansen og Christina Agger, Nyhedsavisen den 13. februar 2008.

Bilag 2: ”Kronik: Når skjult kamera bliver en del af virkeligheden” af Allan Cohn Shapiro, Paul Buhl Jørgensen og Henrik Møllnitz Risdorf, Politiken den 12. februar 2008.

Bilag 3: ”Skjult kamera på afveje” af Jacob Møllerup, www.dr.dk.

NYHEDSAVISEN

Nyhedsavisen | 13.02.2008 | 2. sektion | Side 10 | 540 ord | artikel-id: e0d1acef

Psykiatere angriber DR-dokumentar om bocentret Ringbo

Det er intet belæg for at påstå, at psykisk syge på bostedet Ringbo systematisk bliver overmedicineret. Det mener to af Danmarks førende psykiatere, der retter hård kritik mod DR-dokumentar.

Af Laurits Nansen og Christina Agger lana@avisen.dk

De psykisk syge beboere på bocentret Ringbo ved København bliver »systematisk og i strid med alle regler« overmedicineret og fyldt med store mængder sove- og nervemedicin, der kan være direkte livsfarlig.

Sådan lød budskabet søndag aften, da Danmarks Radio fortalte historien om bocentret Ringbo, hvor en journalist har optaget med skjult kamera gennem et halvt år.

Men DR har slet ikke belæg for konklusionen om overmedicinering. Det mener to af landets førende psykiatere, som kritiserer DR for ikke at have sat sig ordentligt ind i tingene.

I udsendelsen slår DR fast, at læger ifølge en vejledning fra Sundhedsstyrelsen »højest« må behandle patienter med sove-nervemedicin (benzodiazepiner) i fire uger. Samtidig oplyser DR, at 7 ud af 13 beboere på Ringbo har modtaget sove-nervemedicin i mere end en måned. Fire af beboerne har fået den slags medicin i mere end et år. Det er, konkluderer DR, i strid med reglerne. Men det er ikke rigtigt, påpeger psykiaterne.

Helt nødvendig medicin

»Sundhedsstyrelsens vejledning er slet ikke en lov, der skal følges, sådan som DR giver indtryk af. Vejledningen er kun generelle anbefalinger. Når det handler om svært psykisk syge mennesker som beboerne på Ringbo, er sove-nervemedicinen ofte helt nødvendig. Og der er intet i vejen for at give medicinen i mere end fire uger. Det kræver blot en helt konkret vurdering for hver enkelt patient,« siger Poul Erik Carlsen, der er formand for psykiaternes fagforening (DPBO) og overlæge på Bispebjerg Hospitals psykiatriske afdeling.

Han tilføjer, at der desuden intet usædvanligt er i tallene fra Ringbo, hvor over halvdelen af beboerne altså får sove-nervemedicin.

»Dumt af DR«

Det samme siger professor Poul Videbech, formand for Dansk Psykiatrisk Selskab, der blandt andet undersøger det videnskabelige belæg for, hvordan psykiateren skal give medicin til sindslidende.

Heller ikke han mener, at DR har belæg for at tale om overmedicinering på bocentret Ringbo.

»DR ved ikke, om der er gode argumenter for, at netop disse patienter skal have lige præcis denne behandling. Tag for eksempel en psykisk syg patient, som også lider af epilepsi. Hvis patienten ikke bliver behandlet med de såkaldte benzodiazepiner, kan vedkommende dø,« siger Poul Videbech og tilføjer:

»Så kan det godt være, at behandlingen formelt overtræder Sundhedsstyrelsens vejledning. Men lægeligt er der et godt argument for at afvige fra vejledningen, nemlig at patienten ellers dør. Det er for dumt, at DR ikke har sat sig ordentligt ind i det her.«

Tv-selskab afviser kritik

Anne Mette Dons, kontorchef i Sundhedsstyrelsen, er enig i, at man ikke alene ud fra antallet af patienter på sove-nervemedicin på Ringbo kan konkludere, at patienterne bliver overmedicineret.

»Det vil altid være en konkret vurdering af den enkelte patient. Men vi har en vejledning, der siger, at man skal stræbe efter at give medicinen i fire uger, og at man skal have meget gode grunde til at fortsætte. Det gælder også de stærkt psykisk syge,« siger hun.

Anne Mette Dons er derfor betænkelig ved, at psykiaterne mener, at det kan være i orden at give over halvdelen af de svært psykisk syge patienter sove-nervemedicin i mere end en måned.

Tilrettelægger Miki Mistrati afviser psykiaternes kritik af udsendelsen, som Bastard Film har produceret for DR. Til Nyhedsavisen siger han, at programmet blot har taget udgangspunkt i Sundhedsstyrelsens vejledning.

Læs hele artiklen på www.avisen.dk

Billedtekst: Poul Erik Carlsen, formand for psykiaternes fagforening (DPBO), mener ikke, at der er noget usædvanligt i medicineringen på bocentret Ringbo ved København. Nyhedsavisen /Hanne Mette Poulsgaard

Titel	
Stednavne	DANMARK
Emneord	PSYKISKE_SYGDOMME PSYKIATRI
Personer	
Virksomheder	SUNDHEDSSTYRELSEN

Alt materiale i InfoMedia er omfattet af lov om ophavsret. Fotografisk, mekanisk eller anden gengivelse af materiale i InfoMedia, eller dele heraf, uden tydelig kildeangivelse, er forbudt uden forudgående skriftlig aftale med InfoMedia Huset A/S i henhold til gældende dansk lov om ophavsret. En del artikler i InfoMedia indeholder links til andre websites. InfoMedia påtager sig intet ansvar for, at sådanne links fungerer, eller at de angivne web-adresser er korrekte.

POLITIKEN

Politiken | 12.02.2008 | Debat/Kronik | Side 7 | 1790 ord | artikel-id: e0d1711e

Kronik: Når skjult kamera bliver en del af virkeligheden

I seks måneder har Eva været ansat i Bocentret Ringbo for at lave hemmelige tv-optagelser. Det er en dybt problematisk journalistik.

Allan Cohn Shapiro, Paul Buhl Jørgensen, Henrik Møllnitz Risdorf er alle psykologer, og to arbejder på Ringbo .

Af Allan Cohn Shapiro, Paul Buhl Jørgensen og Henrik Møllnitz Risdorf

Kære Eva

Vi er tre psykologer, der arbejder i socialpsykiatrien. To af os på det socialpsykiatriske bocenter Ringbo . Vi udtaler os ikke på vegne af hverken socialpsykiatrien, Ringbo eller Københavns Kommune. Kroniken består af personlige refleksioner.

Vi skriver til dig, Eva, fordi du har lavet skjulte optagelser i Ringbo . Optagelser af beboere og medarbejdere, som i søndags, 10. februar 2008, blev vist i DR's '21 Søndag '.

Vi kender dig ikke, vi ved end ikke, hvordan du ser ud. Vi ved ikke engang, hvilke tanker du gjorde dig, inden du skjulte et kamera på dig selv og blev vores kollega, men din tid i Ringbo har konsekvenser, der går dybere, end vi tror, du forestiller dig. Det vil vi gerne fortælle dig om.

Det er vores håb med det her åbne brev, at du som spirende journalist bliver opmærksom på de problemstillinger, skjulte optagelser afstedkommer i det socialfaglige arbejde.

Personalet i det hus, hvor du har været ansat, siger, at du har været en værdsat medarbejder, og at du også har været dygtig til at træde ind i forhold til de mennesker, der bor i huset, på en tillidsvækkende måde. Fra beboerne selv ved vi, at du har fået dem til at åbne sig og fortælle meget personlige ting. Ideen om at gøre en indsats i forhold til arbejdet med sindslidende er god. Det er dejligt med ildsjæle – vi tænker endda på os selv som sådanne. Men hvis du virkelig gerne vil hjælpe med at løfte den kæmpe og komplekse opgave, det er at arbejde med alvorligt sindslidende i socialpsykiatrien, så skulle du ikke have brugt skjulte optagelser.

Du skal nemlig vide, at der i kølvandet på denne historie er sket følgende: Vi har som psykologer ydet krisehjælp til både beboere og personale i det pågældende hus.

Vi har talt med grædende medarbejdere og afmægtige beboere. Du skal vide, at beboere, du har haft en tæt relation til, er blevet indlagt på lukket afdeling som følge af det dobbeltspil, du har ført. Det må i sig selv give dig og journalistikken stof til eftertanke.

I vores øjne har en menneskelig relation en meningsopbyggende karakter. Vi er hermed delagtige i hinandens liv og i hinandens psykiske op- og nedture, og du har i en periode været med til at holde disse beboeres liv i din hånd, og så gav du slip.

Dine handlinger har tilført et meningstab for medarbejdere og især for beboere. Spørgsmålet er, om du egentlig har nået at tænke over, hvilke interesser du tjener med disse skjulte optagelser.

Med de skjulte optagelser har du luret nogle sårbare borgere, for hvem gennemskuelighed og åbenhed er afgørende for deres trivsel og mulighed for at komme sig. Den dobbelthed og perspektivforvikling, du producerer, er et af deres største problemer og har haft direkte og synlige konsekvenser for de beboere, du har haft med at gøre. En beboer, som har oplevet sig særlig tæt på dig, fortæller, at han efter det, der er sket, aldrig igen kan stole på nogen.

Du og Bastard Film, som står bag, har skudt forbi med jeres valg af metode. Det socialfaglige arbejde er skruet sådan sammen, at det bygger på årelange tætte relationer.

Den sociale lim, der binder disse relationer sammen, er ofte uigennemskuelig for udefrakommende. På samme måde som det gør sig gældende i parforhold og familier. Man kan finde sig i ting fra mennesker, man har en tæt relation til, fordi de betyder noget ud over selve handlingen. Det samme gør sig gældende omkring kulturen i Ringbo , som du jo nu kender indefra. Det må være underligt for dig kun at vise negative sider og ikke hylde alt det gode, tætte arbejde, vi ved, at du har været en del af. I den socialfaglige praksis er der ikke noget, der med rimelighed kan tages ud af sin sammenhæng på den måde, du gør. Vi tror, at din metode bygger på en journalistisk ide om at kunne demaskere magtens forsømmelser og overgreb 'live'. Men magten er ikke kun derude i bocentrenes komplekse praksis. Kære Eva, du er del af en magtform, som er dybt problematisk.

Vi hører ofte historien om beboere, der ønsker hjælp til rengøring, men som ikke lukker personalet ind på deres værelser. I rengøringsstandsproget er et møgbeskidt værelse en åbenbar og ligetil opgave. I et juridisk og pædagogfagligt perspektiv er det en meningsfuld opgave. Men en opgave, der ikke er en umiddelbar løsning på. Bekymringen er, kære Eva, at der i kølvandet på din udsendelse bliver formuleret faglige standarder, der ikke

tager udgangspunkt i beboernes individuelle behov, men tager udgangspunkt i at dulme offentlighedens forargelse over det, de så i '21 Søndag' 10. februar.

Kære Eva. Vi har besluttet os for at gøre det nemt for dig, så du en anden gang ikke behøver at iføre dig blå briller og skjult kamera. Vi vil fortælle dig om de sværeste opgaver, vi arbejder med. Så behøver du slet ikke at besvære dig med at afsløre os. Vi kan afsløre det, du ikke fik med, og det er ikke småting! Her får du i overskrifter hele historien om bagsiden af livet i et københavnsk bocenter.

I Ringbo kan du tage billeder af beboere, der går sultne i seng hver aften. I Ringbo kan du tage billeder af beboere, der går rundt i bare tæer i frostvejr. I Ringbo kan du tage billeder af beboere, der har sukkersyge, men ikke tager deres insulin eller følger diæt. I Ringbo kan du tage billeder af beboere, der lugter af urin og afføring. I Ringbo kan du tage billeder af en kvinde, som igen og igen inviterer sin kæreste, der banker hende. I Ringbo kan du tage billeder af medarbejdere, der bliver devaluerede af beboere i otte timer og derefter smiler og siger tak for i dag. I Ringbo kan du tage billeder af beboere, der tager ulovlige stoffer. I Ringbo kan du tage billeder af mennesker, der ikke har fået et knus de sidste 20 år. Det må der da være gode billeder i?

Beboere, der går sultne i seng, fordi de fravælger fælles madordning og bruger deres pension på andre ting. Beboere, der lugter af urin og afføring, fordi de nægter medarbejdere at hjælpe dem. Frustrerede medarbejdere, der endnu en gang resultatløst forsøger at lave en aftale med en beboer om at tage et bad. Lovgivningen giver beboere på bocentrene ret til selv at administrere deres liv, og nogle beboere bruger denne ret til at træffe valg, som for os andre har hjerteskrærende konsekvenser. Men i din branche, Eva, hedder det måske snarere, »at der er gode billeder i det«.

Så kære Eva, omsorg og støtte i vores komplekse arbejdsfelt er fyldt med vedvarende dilemmaer, som medarbejdere løbende skal afveje og vurdere i forhold til deres handlinger. I relationsarbejdet skal man hele tiden balancere mellem beboerens ret til selvbestemmelse og nødvendige interventioner, der potentielt er et overgreb. Vi taler ofte om det som forholdet mellem omsorgssvigt og omsorgspligt.

Medarbejderen skal i hver en handling håndtere menneskelige, sundhedsfaglige, pædagogfaglige, etiske og juridiske implikationer og skal kunne handle i forhold til disse, også i forhold til de aktuelle politiske strømninger. Måske har du endnu ikke forstået, at det, der kan fremstå forargeligt – endda ulovligt – godt kan være socialfagligt meningsfuldt.

Der er mange problemer at tage fat på i vores felt, og vi fristes til at sige til dig og de andre, der tager de 'forargende snapshots', at I skulle bare vide, hvad der egentlig foregår, når 15 alvorligt psykisk syge bliver placeret på værelser ned til 10 m² med fælles bad og uden udsigt til anden bolig. Du har selvfølgelig ret i, at det er ikke alt, der kan forsvares, og det er heller ikke alt, der skal forsvares. Der er bestemt plads til forbedringer og ikke mindst nytænkning. Dette er et forsøg på i offentlighed at tænke nogle tanker højt om det felt, som du nu har begivet dig ind i. Så bliver det måske tydeligere, hvordan man kan etablere en ordentlig journalistisk dækning.

Din journalistiske magt virker gennem løsevne udsagn. Skjult kamera er en form for journalistisk magt, der, når den står alene, udstiller den socialfaglige indsats på urimeligt grundlag (uden for kontekst) og devaluerer beboere og medarbejdere som ansvarlige og fornuftige mennesker, der forsøger at få en hverdag til at hænge sammen. De eneste, der får noget ud af det, er Bastard Film og enkeltsagsorienterede politikere. Samt de seere, der får lejlighed til at nyde deres retfærdige harme bag sofabordets beskyttende barriere. Fælles for de tre parter er, at de ikke selv har noget på spil, men det har beboerne og medarbejderne, Eva.

Sympatien med de udstødte og sårbare borgere opstår i medieskabte lommer uden kontinuitet, uden ansvar og forpligtelser for, at der sker noget. Vi synes, du med din metode udpeger de 'skyldige' og utydeliggør samfundets ansvar. God journalistisk dækning går i dybden med centrale spørgsmål som: Skal vi ændre ved beboernes rettigheder? Skal vi ændre ved medarbejdernes beføjelser? Hvordan skal vi udvikle vores faglige praksis? Skal vi bruge flere af vores ressourcer på kontrol? Vi reflekterer over de spørgsmål hver dag og synes, det er svært. Hvad synes du, Eva?

I kølvandet på de skjulte optagelser påtvinger du systemet en ærlighed, der er hevet ud af en kontekst, og som ikke kan håndteres, og det ender formentlig kun i symbolpolitiske reaktioner og måske handlinger. I symbolpolitik tager man ikke fat om nældens rod, man foreslår tiltag, som har været prøvet rigtig mange gange før. Tiltag, som er forståelige i en almindelig logik, f.eks. at lave aftaler med beboerne. For nogle mennesker er den mening, de får ud af et fællesskab med andre mennesker ved at ryge hash, det, som gør, at de overlever.

Vi skal snarere basere os på primærkontrol gennem relationer, kærlighed og tillid – og ikke sekundærkontrol som videokamera, nøgler og skemaer. Hvis krav om yderligere dokumentation bliver en konsekvens af denne udsendelse, vil vi gerne plædere for, at det bliver grundet i faglighed og ikke i kontrol. Dokumentation og standarder skal være et våben frem for en klods om benet. Vi skulle gerne opbygge en relation, der kan tåle mere end en løftet pegefinger. Vi skal have fokus på kompleksiteten i den sammensatte opgave og videreudvikle en relevant faglighed. Ellers kunne vi lige så godt give opgaven videre til ISS.

I efteråret 2006 var Folketingets paragraf 71-udvalg – det er dem, som fører tilsyn med magtanvendelserne i behandlingspsykiatrien – i Finland for at høre om metoden 'Åbne dialoger'. Netop hjemvendt fra denne rejse skrev det bredt politisk sammensatte udvalg en fælles pressemeddelelse med overskriften, at de ville revolutionere behandlingspsykiatrien. Hvis du virkelig gerne ville gøre noget for sindslidende, så havde det måske givet mere mening at følge op på det. For det er der os bekendt ingen, der har gjort.

Lovgivningen giver beboere på bocentrene ret til selv at administrere deres liv, og nogle beboere bruger denne ret til at træffe valg, som for os andre har hjerteskrærende konsekvenser. Men i din branche, Eva, hedder det måske

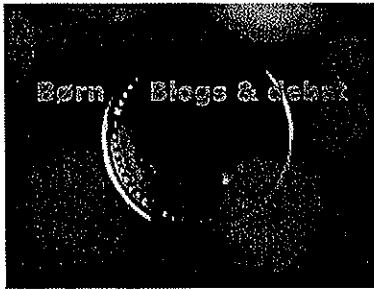
snarere, »at der er gode billeder i det«

Billedtekst:

Med skjult kamera . Fra DR '21 Søndag ' 10.2.2008. Foto: DR

Titel	
Stednavne	DANMARK
Emneord	JOURNALISTIK
Personer	
Virksomheder	

Alt materiale i InfoMedia er omfattet af lov om ophavsret. Fotografisk, mekanisk eller anden gengivelse af materiale i InfoMedia, eller dele heraf, uden tydelig kildeangivelse, er forbudt uden forudgående skriftlig aftale med InfoMedia Huset A/S i henhold til gældende dansk lov om ophavsret. En del artikler i InfoMedia indeholder links til andre websites. InfoMedia påtager sig intet ansvar for, at sådanne links fungerer, eller at de angivne web-adresser er korrekte.

Foto: Agnete Schlichtkrull
Søg her**Om DR Kontakt****Alt på dr.dk**

Skjult kamera på afveje

15. feb. 2008 13.17

Af Jacob Møllerup

Den forrige alvorlige diskussion om DRs brug af skjult kamera handlede om reportagerne fra plejehjemmet Fælledgården, som blev vist første gang den 21. maj 2006 i Magasinet Søndag. Jeg mente dengang, at DR her var gået for vidt, men DRs ledelse fastholdt, at der var handlet forsvarligt.

Sagen endte senere med en stribe næser fra Pressenævnet til DR. Jeg sammenfattede dengang forløbet således:

"Det omstridte indslag i 'Magasinet Søndag' gav stødet til en væsentlig og nuanceret offentlig debat om forholdene i ældreplejen. Det forløb var med til at vise indslagets berettigelse. Men tilbage står alligevel en væsentlig kritik af DR: For ringe hensyntagen til plejehjemsbeboeren, mangelfuld forelæggelse af optagelserne, mangelfuld anonymisering, mangelfuld research og langsommelig rettelse af en åbenlys fejl. Der er noget at tænke over for DR - og for Bastard Film, der lavede optagelserne."

Et halvt år senere gik Bastard Film så i gang med skjulte optagelser igen - denne gang på det socialpsykiatriske bocenter Ringbo i Bagsværd ved København. Den 10. februar kunne vi alle se resultatet af anstrengelserne - nu i magasinet '21 SØNDAG'.

Umiddelbart var der flere ting, som var lavet med større omtanke end sidst: Sløringen af beboere og ansatte var langt bedre. Og det fremgik, at den enkelte skjulte optagelse på forhånd var søgt forelagt for de enkelte "medvirkende", så de kunne komme med deres kommentarer, før det hele blev udsendt. Væsentligheden fejlede heller ikke noget: Hvilke forhold byder man beboere på et socialpsykiatrisk bocenter?

Når projektet alligevel gik galt i byen, skyldtes det en stribe forhold. Det er først og fremmest afvejningen af de forskellige hensyn, den er gal med: Der skal særligt meget til for at begrunde anvendelse af skjult kamera her. Det handler om psykisk syge mennesker, der bl.a. kan lide af skizofreni. At anbringe en person under dække i et sådant miljø og endda lave skjulte optagelser, der strækker sig over et halvt år er et vidtgående skridt overfor de sårbare beboere.

Derfor skal flere betingelser være opfyldt. Det skal være et meget vigtigt og nødvendigt journalistisk projekt, for at det hele giver mening. Men samtidig skal det være stort set umuligt at lave på anden vis. Det er her, kæden springer af: Der er en stribe andre muligheder for at lave historien - helt uden det skjulte kamera. Man kunne bl.a. have søgt at få tidligere medarbejdere og beboere til at tale - ex-ansatte har faktisk tidligere stillet sig op i aviser med navns nævnelse og fortalt historier, der svarer til det, det skjulte kamera "afslørede". Mange pårørende, sindslidende, psykiatere og andre ansatte har for længst erkendt de dybe problemer - og er selv i gang med diskussioner om diagnoser og løsninger.

Der er heller ikke tale om, at Bastards skjulte kamera har leveret nogen unik dokumentation af hverken fejlmedicinering eller dårlig rengøringsstandard. Begge dele har direkte været omtalt i embedslægens tilsynsrapporter. Den seneste af tilsynsrapporterne gik særlig hårdt i rette med, at beboere levede i urin og snavs. Og Sundhedsstyrelsen har erkendt problemerne med den uholdbare medicin håndtering - og er startet med at udsende skærpede retningslinjer til lægerne.

Jamen, kameraet afslører jo netop, at problemerne ikke er løst, kan man så indvende. Ja vist: Men at man ved at overvåge 46 vagtdage i 2007 kan påvise fire medicineringsfejl samt en række eksempler på rundhåndet uddeling af ekstra doser (PN-medicinen) er jo ikke en dokumentation, der bør komme bag på nogen, når Sundhedsstyrelsen lige midt i den pågældende periode udgiver en ny rapport, der netop fastslår, at det på landsplan er en meget stor gruppe, der får for meget og/eller forkert medicin.

Når man så laver en udsendelse, der fokuserer på overdrevent forbrug af nerve- og sovemedicin, er det særlig ærgerligt, at man ikke konfronterer de læger, der rent faktisk er de ansvarlige for at skrive recepterne og fastsætte doserne. Mange af dem handler fortsat i modstrid med Sundhedsstyrelsens retningslinjer. Hvorfor gør de det? Hvad er deres forsvar? Hvilken rolle spiller medicinalindustrien? Det fik seerne ikke at vide.

De medarbejdere på Ringbo, der er blevet gengivet i de skjulte optagelse i 21 SØNDAG, har fået forevist hver "deres klip" få dage før udsendelsen blev sendt. De har ikke villet stille op til interviews for åbent kamera, men har via deres fagforening (FOA) sendt en lang række konkrete kommentarer. De er så lange,

at det ikke havde været muligt at referere dem alle i udsendelsen. Men det er problematisk, at der ikke i udsendelsen var medtaget et kort referat af de fires reaktioner og af deres konkrete kritik af optagelserne. Studieværten henviste til, at FOAs reaktioner lå på magasinets hjemmeside, men den version, man der kan klikke sig frem til, indeholder pinligt nok kun en tredjedel af det, FOA havde sendt til 21 SØNDAG. Den mest interessante del - de konkrete kommentarer til den sammenhæng, de enkelte klip indgår i - er ikke kommet med.

Nu beklager Bastard Film, at diskussionen er kommet til at handle mere om den journalistiske metode end om de alvorlige problemer for de psykisk syge. Det er også på mange måder ærgerligt: Men når man selv et par uger før udsendelsestidspunktet begynder at omtale de store afsløringer med det skjulte kamera overfor offentligheden, så har man selv været med til at dreje fokus over på metoden. Når man samtidig - gang på gang - bruger sine nytiltrådte journalistpraktikanter til at arbejde med skjult kamera på diverse institutioner, har det samme effekt. At et så følsomt projekt i det hele taget er blevet "outsourcet" af DR, er selvfølgelig også med til at sætte ekstra fokus på den journalistiske metode.

Er DR kommet ud i en sump på området? Nej, så galt er det dog ikke: I de godt tre år jeg har været etisk vagthund i DR, har stationen fået to næser i Pressenævnet for brug af skjult kamera. Jeg bruger denne målestok, fordi jeg synes nævnet har lagt en god linje på dette område. Den ene sag handlede om et forbrugerprogram, hvor en tv-reparatør blev filmet, uden at det var strengt nødvendigt for historien. Der var dog den - for DR - formildende omstændighed, at han havde selv afviste et tilbud om at få optagelserne sløret og at han bagefter kom til orde i et interview, der blev bragt i udsendelsen. Den anden sag var så den alvorlige - med Bastards optagelser fra Fælledgården - som jeg omtalte indledningsvis.

Med andre ord: Det er ikke et stort og omfattende problem, at dette problematiske journalistiske redskab konsekvent bruges helt uforsvarligt. Derimod er metoden af og til blevet brugt i sager, der ikke var væsentlige nok - men her uden de store skadevirkninger. Men hvorfor ikke helt fraskrive sig metoden, når den trods alt giver problemer med jævne mellemrum? Jeg synes, det vil være ærgerligt. Tag f.eks. den aktuelle sag om den spanske abortlæge, der blev afsløret første gang af DRs reportere i 2006. Den sag havde været svær at dokumentere klart uden de skjulte optagelser.

Men uanset den aktuelle debat om journalistiske metoder, er der en ting, der ikke bør glemmes: Der er rent faktisk massive problemer med over- og fejlmedicinering på de psykiatriske bcentre. Der er store problemer med folk, der lever under ringe forhold. Læs blot de klare erkendelser som psykiatere, psykologer, FOA-folk og mange andre er kommet med siden reportagen i 21 SØNDAG. Og sammenlign så med det billede, der tegnes i Ringbo's egen "Udviklingsplan". I planens verden går det meget bedre - her er man på rette vej og har fint gang i "forståelsesperspektiver", "nuanceret spejling af egen praksis" og "strukturerede forandringstiltag".

Der er al mulig grund til at lave kritisk journalistik om dette i den bedste sendetid. Men dygtige journalister burde kunne lave historien, uden at man over et halvt år behøvede at anbringe et skjult kamera midt i en så udsat gruppe. Udfordringen er at omsætte sådanne vigtige sager til godt, kritisk og vedkommende fjernsyn - uden at misbruge det skjulte kameras forræderiske dramatiske effekt.

✉ Skrevet af: *Jacob Mollerup*

Kontaktoplysninger

Her har du mulighed for at skrive til Lytternes og seernes redaktør.

DRs programetik 2007

Læs om DRs programetiske retningslinjer.

© Copyright DR 2008. Materialet må ikke gengives uden tilladelse jævnfør lov om ophavsret.

Danmarks Radio
Juridisk og politisk sekretariat
DR Byen
Emil Holms Kanal 20
0999 København C

Dato: 8. feb. 2008

Sagsnr.: 2008-9403
Dok.nr.: 2008-77678

Att.: Generaldirektør Kenneth Plummer og jurachef, advokat Maria Rørbye Rønn

Danmarks Radios udsendelse om bocentret Ringbo

Københavns Kommune er bekendt med, at en tidligere medarbejder på det socialpsykiatriske bocenter Ringbo, har medvirket til at tilvejebringe skjulte optagelser fra bostedet Ringbo. Disse optagelser er programsat til søndag den 10. feb. 2008 kl. 21.00.

Generelt er Københavns Kommune åben overfor filmoptagelser på bocentrene. Københavns Kommune kan dog ikke give tilladelse til, at der optages på hverken fællesarealer eller i beboernes boliger, uden at beboere og personale giver deres samtykke hertil.

Bocentret Ringbo er som bekendt et socialpsykiatrisk bocenter ejet af Københavns Kommune. Det er som følge heraf Københavns Kommunes opgave at sikre, at en TV-udsendelse om bocentret ikke kan anses for at udstille eller krænke hverken beboere eller personale på bocentret.

Som et klart udgangspunkt kan Københavns Kommune derfor heller ikke acceptere, at der optages med skjult kamera, hverken i beboernes eget hjem eller tilhørende fællesarealer. Hvis en eventuel udsendelse indeholder optagelser, der er krænkende for beboernes privatliv, vil Københavns Kommune overveje politianmeldelse af den tidligere medarbejder på Ringbo, Eva Eriksen, der har vist sig samtidigt at være ansat ved Bastard Film. Københavns Kommune vil også overveje at gøre retskrav gældende mod Bastard Film og Danmarks Radio for produktion og fremvisning af udsendelsen.

Af hensyn til beboerne finder vi, at fremgangsmåden er betænkelig, og at straffelovens bestemmelser om tavshedspligt og om privatlivets fred i dette tilfælde synes klart overskredet. Vi henviser i denne forbindelse særligt til straffelovens §§ 152 om tavshedspligt og 264 a og d om fredskrænkelser.

Såvel beboere som personalet er således blevet optaget på privat område uden nogen form for samtykke, og særligt er beboerne blevet optaget i deres private hjem uden deres samtykke. Hvad beboerne foretager sig i deres egen private bolig, må betegnes som et privat

Direktionen

Bernstorffsgade 17, 3.
1592 København V.

Telefon
33 17 33 17

Direkte telefon
33 17 32 01

Telefax
33 17 32 04

E-mail
Anette.Laigaard@sof.k
k.dk

www.kk.dk

anliggende. En bostedsbolig skal respekteres på samme måde som andre private boliger.

Der er på bocentret Ringbo tale om beboere med alvorlige psykiske sygdomme, der som en del af deres sygdom kan have paranoide forestillinger, såsom oplevelser af forfølgelse. Den overvågning, som de pågældende nu er blevet udsat for af Bastard Film, kan derfor være med til at forstærke deres sygdom. Denne gruppe af beboere har særlig krav på beskyttelse.

Det gælder generelt for alle beboerne på bocentret Ringbo, at de føler sig meget utrygge og angste, nu hvor de er blevet bekendt med, at der er foretaget optagelser med skjult kamera.

Optagelserne er optaget af en offentlig ansat person, som beboerne er helt afhængige af og som får indsigt i og viden om deres mest intime forhold. Beboernes tillid til, at de kan færdes frit, og at de kan kommunikere med personalet og de øvrige beboere uden, at det bliver misbrugt, er derved blevet svækket.

Optagelsen har ikke kun berørt enkelte beboere, men alle beboere på Bocentret Ringbo.

Der kan ikke være tvivl om, at der kommer til at foreligge en lovovertrædelse – måske endda under skærpende omstændigheder, idet der kan skønnes at foreligge en særlig risiko for at påføre andre betydelig skade.

Journalisten kan anmeldes for som offentlig ansat uberettiget at have videregivet meddelelser og billeder vedrørende beboernes private forhold, som hun har fået kendskab til under sin ansættelse på bostedet jf. Straffelovens § 152, stk. 1.

Endvidere vil Københavns Kommune foretage de nødvendige retskridt mod Danmarks Radio, hvis offentliggørelse af optagelserne indebærer krænkelse af beboerne jf. Pressenævnets kendelse i sag nr. 2006-6-361, Københavns Kommunes Sundheds- og Omsorgsforvaltning og Beboer mod Danmarks Radio.

Københavns Kommune skal anmode om, at Danmarks Radio udelader optagelser af beboere med skjult kamera under henvisning til, at optagelserne er blevet tilvejebragt under forhold, der må anses som strafbare jævnfør ovenfor.

Bastard Film har praksis for at fremvise skjulte optagelser. Selvom de pågældende er sløret, er omfanget af de skadelige virkninger stadig betydelige.

Der er stadig tale om at pårørende og andre nærtstående, vil kunne genkende beboerne og det samme gælder beboerne på bocentret Ringbo. Uanset om beboerne kan genkendes eller ej, har Bastard

Films handlinger medført betydelig utryghed og tillidsbrud for beboerne. Angsten og utrygheden vil stadig forøges hos beboerne og kan føre til en forværring af beboernes sygdom.

Ved at fremvise udsendelsen påtager Danmarks Radio sig således et betydeligt ansvar for beboerne og udsættes samtidig for risikoen for et retsligt efterspil.

Venlig hilsen

Anette Laigaard
Adm. Direktør